

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет іноземних мов

Кафедра німецької філології

Силабус навчальної дисципліни

Німецькомовна література: лауреати Нобелівської премії

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Німецька мова і література, англійська мова, переклад»

Спеціалізація 035.043 Германські мови та літератури

(переклад включно), перша - німецька

Спеціальність 035 Філологія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «30» серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Німецькомовна література: лауреати Нобелівської премії
Викладач (-і)	Монолатій Тетяна Петрівна
Контактний телефон викладача	050 8875634
E-mail викладача	tetiana.monolatii@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pro
Консультації	понеділок 15:00
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Дисципліна «Німецькомовна література: лауреати Нобелівської премії» викладається на четвертому році навчання для студентів 1-го (бакалаврського) рівня спеціальності 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька. Основними організаційними формами навчання є лекційні заняття та семінарські заняття. Лекції покликані підвищити інтерес студентів до глибшого самостійного вивчення питань курсу. Семінарські заняття закріплюють набуті на лекціях і під час самостійної підготовки знання з курсу, сформулюють у студентів систему поглядів щодо проблематики німецькомовного літературного процесу, його основних характеристик, закономірностей та художніх новацій. Курс вивчається у 8-му семестрі і завершується теоретичним модулем (залік).</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета: засвоєння обсягу знань про особливості європейського німецькомовного літературного процесу, життєвий та творчий шлях його основних представників – лауреатів Нобелівської премії в галузі літератури, ознайомити здобувачів освіти з особливостями творчої манери та стилю, естетичних та світоглядних позицій авторів; з'ясувати місце, яке вони посідають у світовому літературному каноні та їх значення для розвитку світового культурного процесу.</p> <p>Цілі: ознайомити здобувачів освіти з найвпливовішими літературними напрямками і течіями ХХ-поч. ХХІ ст., зокрема з їх німецькомовними представниками, відзначеними Нобелівською премією в галузі літератури, акцентуючи на українських перекладах світової класики, дати уявлення про найбільш вагомні художні закономірності та феномени та основні тенденції в розвитку філософсько-естетичної думки в європейських країнах.</p>	
4. Програмі компетентності	
<p>Загальні компетентності</p> <ul style="list-style-type: none"> • Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. • Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. <p>Фахові компетентності</p> <ul style="list-style-type: none"> • Здатність демонструвати знання сучасної наукової парадигми в галузі мовознавства і літературознавства, методологічні принципи і методичні прийоми лінгвістичного дослідження. • Здатність до критичного осмислення історичних надбань та новітніх досягнень філологічної науки. • Здатність професійно застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації: мовознавства, літературознавства тощо; здатність вільно користуватися фаховою термінологією в обраній галузі філологічних досліджень. • Здатність самостійно досліджувати сучасні мовознавчі та літературознавчі проблеми в синхронічному і діахронічному аспектах. 	

- Здатність аналізувати, реферувати, коментувати й узагальнювати результати наукових досліджень вітчизняних і зарубіжних дослідників, використовуючи сучасні методики і методології.

5. Програмні результати навчання

- Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрямки і школи в лінгвістиці та літературознавстві.
- Оцінювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.
- Здійснювати науковий аналіз мовного й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20 год.
семінарські заняття / практичні / лабораторні	10 год.
самостійна робота	60 год.

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибіркового
8-й	<u>035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша - німецька</u>	4-й	В

Тематика навчальної дисципліни

	Кількість годин		
	Лекції	Семінари	Самостійна робота
Тема 1. Нобелівська премія в галузі літератури: історія, принципи відбору, значення для розвитку світової літератури.	2		8
Тема 2. Новаторські уявленнями про світобудову та людську сутність в драматургії Гергарта Гауптмана.	2		6
Семінар 1. Карл Шпіттелер і народження сучасного епосу на основі спостереження.		2	
Тема 3. Інтелектуально-філософська проза Томаса Манна.	2		6
Тема 4. Особливості творчої інтерпретації реальності у творчості Германа Гессе.	2		6
Семінар 2. Тема відчуження людини і пошуки свого «Я» в романі Германа Гессе «Степовий вовк».		2	
Тема 5. Неллі Закс. Особистий досвід Голокосту та його актуалізація в поетичному просторі.	2		4
Тема 6. Екзистенція людини в лещатах тоталітарного режиму і «література руїн» у творчості Генріха Белля.	2		8
Семінар 3. Проблема насилля та ненависті у романі Генріха Белля «Дім без господаря».		2	
Тема 7. Інтерпретаційні поля страху як специфічної теми ХХ століття у творчості Еліаса	2		6

Канетті.			
Тема 8. Відсутність вибору як квінтесенція постмодернізму Гюнтера Грасса.	2		8
Семінар 4. Роман «Бляшаний барабан» як виклик панівній європейській літературній традиції.		2	
Тема 9. Абсурдність соціальних кліше та їхньої поневолюючої сили у творчості Ельфріде Єлінек.	2		4
Семінар 5. Травматичний досвід неволі і насильства у творчості Герти Мюллер.		2	
Тема 10. Периферія та специфіка людського досвіду в повістях Петера Гандке.	2		4
Загалом	20	10	60
7. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Оцінювання здійснюється на основі: Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника, Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та Рекомендацій щодо оформлення звіту та критеріїв оцінювання науково-дослідної практики.</p> <p>Хід виконання студентами програми здійснюється за допомогою поточної і підсумкової форм контролю.</p> <p>Система контролю знань студентів здійснюється через:</p> <ul style="list-style-type: none"> • поточний контроль – (1) опитування на семінарських заняттях, (2) перевірку виконання студентами завдань для самостійної роботи, які мають на меті перевірити рівень теоретичних знань з курсу та практичних навичок володіння студентами німецьким мовленням; • підсумковий контроль – підсумкова контрольна робота: тестові завдання, які охоплюють матеріал лекційного курсу включно із матеріалом, що вноситься на самостійне опрацювання. <p>Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється за курс, становить 100 балів і є сумою балів за виконання практичних завдань під час аудиторної роботи, підсумкове тестування, самостійну роботу.</p> <p style="text-align: center;">Розподіл балів за семестр: Аудиторна робота – 60 балів Самостійна / індивідуальна робота – 20 балів Підсумкова контрольна робота – 20 балів</p>		
Вимоги до письмової роботи	<p>Підсумкова контрольна робота – тестові завдання, які охоплюють матеріал лекційного курсу включно із матеріалом, що вноситься на самостійне опрацювання. Передбачено одне письмове підсумкове тестування на платформі d-learn.pro, яке охоплює від 30 до 50 завдань (максимальна кількість балів – 20).</p> <p>Зразок завдання підсумкової контрольної роботи (тесту):</p>		

Der Roman „Siddhartha“ handelt von der gleichnamigen Hauptfigur, die ...

A. auf der Suche nach der Erkenntnis des "Atman" (Seele, Atem) ist und dabei verschiedene Lebensstationen durchläuft.

B. die Lehre für den Weg zur Erfüllung hält.

C. sich im Alter in den Wald zurückzieht.

Перелік питань, які виносяться на підсумкову контрольну роботу:

1. Нобелівська премія в галузі літератури: історія, принципи відбору, значення для розвитку світової літератури.
2. Історія започаткування та вручення Нобелівської премії в галузі літератури для гуманізації світового співтовариства, відзначення видатних німецькомовних авторів.
3. Творча спадщина німецькомовних лауреатів Нобелівської премії.
4. Особливості українського перекладу творів австрійських, німецьких та швейцарських авторів.
5. Новаторські уявленнями про світобудову та людську сутність в драматургії Гергарта Гауптмана.
6. Особливості новаторських драм Г. Гауптмана у рамках літературного процесу кінця XIX – початку XX століть.
7. Своєрідність неоромантичної філософської п'єси-казки «Затоплений дзвін».
8. Традиція німецької реалістичної драми (драма «Ткачі»)
9. Карл Шпіттелер і народження сучасного епосу на основі спостереження.
10. Епічна поема К. Шпіттелера «Олімпійська весна»: особливості модерністського підходу до міфології.
11. Інтелектуально-філософська проза Томаса Манна.
12. Особливості розвитку жанру роману-«сімейної хроніки» у західноєвропейській літературі II пол. XIX ст.
13. Поєднання традицій реалізму XIX ст. та творчих пошуків модерністів у творчості Т. Манна.
14. Особливості формування інтелектуального роману XX ст.
15. Ідейно-проблематичне та тематичне багатство новелістики Т. Манна.
16. Особливості творчої інтерпретації реальності у творчості Германа Гессе.
17. Світоглядні та естетичні погляди Г. Гессе: тема відчуження людини і пошуки свого «Я» в романі «Степовий вовк».
18. Особливості художнього методу письменника в контексті боротьби ідей модернізму та реалізму.
19. Вплив східної культури, релігії та філософії на світогляд автора (роман «Сіддхартха»).

	<p>20. Неллі Закс. Особистий досвід Голокосту та його актуалізація в поетичному просторі.</p> <p>21. Поєднання експресіоністських образів, біблійних сюжетів, юдейської містики і оригінальних авторських експериментів зі словом в коротких поезіях Неллі Закс.</p> <p>22. Жіноче осмислення травми і поезія як умова виживання людини.</p> <p>23. Екзистенція людини в лещатах тоталітарного режиму і «література руїн» у творчості Генріха Белля.</p> <p>24. Проблема героя-аутсайдера в романі «Очима клоуна».</p> <p>25. Проблема насилля та ненависті у романі «Дім без господаря».</p> <p>26. Особливості індивідуальної аморфності людини у новелі «Біла ворона».</p> <p>27. Інтерпретаційні поля страху як специфічної теми ХХ століття у творчості Еліаса Канетті.</p> <p>28. Манія «людини натовпу» в романі «Засліплення».</p> <p>29. Природа інстинкту самозбереження «засліплених фігур».</p> <p>30. Межа між реальним та ірреальним у зображенні героїв творів Е. Канетті.</p> <p>31. Відсутність вибору як квінтесенція постмодернізму Гюнтера Грасса.</p> <p>32. Особливість роману «Бляшаний барабан» як виклик панівній європейській літературній традиції.</p> <p>33. Особливості «абсурдного перебігу історії» в романі «Моє сторіччя».</p> <p>34. Абсурдність соціальних кліше та їхньої поневолюючої сили у творчості Ельфріде Єлінек.</p> <p>35. Прояви зловісних суспільних проблем та жорстокості у романі «За дверима».</p> <p>36. Мотиви подвійного життя героїні роману «Піаністка».</p> <p>37. Травматичний досвід неволі і насильства у творчості Герти Мюллер.</p> <p>38. Процес втрати людиною своєї індивідуальності в романі Г. Мюллер «Гойдалка дихання».</p> <p>39. Образ України як імажинарного простору, розміченого загальними реаліями воєнного та повоєнного часу (Г. Мюллер «Гойдалка дихання»).</p> <p>40. Периферія та специфіка людського досвіду в повістях Петера Гандке.</p> <p>41. Суверенне право жінки на самостійність у повісті «Жінка-шульга».</p> <p>42. Фаталістичну байдужість до власної долі героя повісті «Короткий лист перед довгим прощанням».</p>
Семінарські заняття	Оцінюється відвідуваність 6 занять упродовж семестру за 10-бальною шкалою. Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється за

	виконання практичних завдань під час аудиторної роботи становить 60 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків на заняття без поважної причини, а також результати відпрацювання з поважної причини пропущених занять.</p> <p>При виставленні підсумкової оцінки враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час контактних (аудиторних) годин (60 балів), бали підсумкового тестування на платформі d-learn.pro (20 балів) та бали, отримані за опрацювання навчального матеріалу під час самостійної роботи студента (20 балів), що контролюється протягом тижнів контролю самостійної роботи (КСР).</p>
Підсумковий контроль	<p>Форма підсумкового контролю – залік. При виставленні залікової оцінки враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час контактних (аудиторних) годин (60 балів), бали підсумкового тестування на платформі d-learn.pro (20 балів) та бали, отримані за опрацювання навчального матеріалу під час самостійної роботи студента (20 балів), що контролюється протягом тижнів контролю самостійної роботи (КСР).</p> <p>Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №1, користується правом перескладання заліку за відомістю №2.</p>
8. Політика навчальної дисципліни	
<p>Студент повинен добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю, дотримуватися правил академічної доброчесності.</p> <p><u>Академічна доброчесність:</u></p> <p>Списування та плагіат, а також користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до незарахування результатів чи нескладання тестування відповідно до Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.</p> <p><u>Відвідування занять:</u></p> <p>При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття, що передбачено Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу У Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.</p> <p>Враховуються результати відпрацювання з поважної причини пропущених занять. На консультаціях викладача студенти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до практичних занять і</p>	

письмової роботи.

Навчання за індивідуальним графіком:

Студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань в системі дистанційного навчання d-learn.pro та виконанням усіх завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються [Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#).

Неформальна освіта:

Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів з лінгвістики на платформах Coursera, Udemy, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується [Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#).

Повторне вивчення дисципліни:

Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до [Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін \(кредитів ECTS\) в умовах ECTS](#) або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <http://www.d-learn.pro>.

9. Рекомендована література

Основна

1. Волощук Є.В. Доба «ізмів»: модернізм та авангардизм у західноєвропейській літературі першої половини ХХ століття. НАН України, Ін-т літератури ім. Т.Г. Шевченка. К.: Академперіодика, 2014. 324 с.
2. Волощук Є.В. Духовно-естетичні тенденції німецькомовної модерністської літератури ХХ ст. у ліриці Р.М.Рільке, прозі Т.Мана, драматургії М.Фріша: Автореферат дис. докт. філолог. наук. Спец.10.01.04 - література зарубіжних країн. К., 2009. 40 с.
3. Давиденко Г.Й., Чайка О.М., Гричаник Н.І. Кушнерьова М.О. Історія новітньої зарубіжної літератури. К.: Центр учбової літератури, 2008. 274 с.
http://www.kafedragum-artcollege.edu.km.ua/Files/downloads/308712_AC5A3_davidenko_g_y_ta_in_istoriya_novitno_zarubizhno_literaturi.pdf
4. Мегела І. У пошуках «вищої» мудрості: «індійська поема»-повість Германа Гессе «Сіддхартха» / Наукові записки. Випуск 128. Серія: Філологічні науки (мовознавство). Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. С. 11-19.
https://cusu.edu.ua/download/nz_2014_128.pdf
5. Мілованова В. В. Сучасна зарубіжна література (кінець ХХ – початок ХХІ століття) : навч. посібник. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2013. 2-ге вид., випр. і доп. 172 с. <https://library.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/04/21-4.pdf>
6. Kovář J. Deutschsprachige Literatur seit 1933 bis zur Gegenwart. Autoren und Werke. Brno: Masarykova univerzita, 2014. 86 S.
<https://digilib.phil.muni.cz/flysystem/fedora/monography/131078-monography.pdf>
7. Sirůček J., Heinrichová N., Jindráková S. Hermann Hesses Roman „Der Steppenwolf“ im Licht der Philosophie Friedrich Nietzsches / Brüner Beiträge zur Germanistik und Nordistik. 2011. Bd. 16 [25], S. 111-127.
<https://digilib.phil.muni.cz/flysystem/fedora/pdf/114752.pdf>

Додаткова

8. Волощук Є. Чарівна флейта Модерну. Духовно-естетичні тенденції німецькомовної модерністської літератури XX ст. у ліриці Р. М. Рільке, прозі Т. Манна, драматургії М. Фріша. К.: ВД Дмитра Бураго, 2008.
9. Гаврилів Т. Шкіц філософії сум'яття. Австрійська література у XIX і XX сторіччях. Львів: ВНТЛ-Класика, 2011.
10. Гаврилів Т. Форма і фігура. Ідентичність у художньому просторі. Монографія. – Львів : ВНТЛ Класика, 2009. – 480 с.
11. Bombitz A. Von Bernhard bis Glavinic. Bruchlinien, Krisennarrativen und Weltbilder in der österreichischen Gegenwartsliteratur / Drynda J., Krauze-Olejniczak A., Piontek S. (Hg.) Zwischen Einflussangst und Einflusslust. Zur Auseinandersetzung mit der Tradition in der österreichischen Gegenwartsliteratur. Wien: Praesens Verlag, 2017, S. 127-140.
[https://www.academia.edu/38360841/Von Bernhard bis Glavinic Bruchlinien Krisennarrativen und Weltbilder in der %C3%B6sterreichischen Gegenwartsliteratur](https://www.academia.edu/38360841/Von_Bernhard_bis_Glavinic_Bruchlinien_Krisennarrativen_und_Weltbilder_in_der_%C3%B6sterreichischen_Gegenwartsliteratur)
12. Havryliv T. Identitäten in der österreichischen Literatur des XX. Jahrhundert. Lviv: VNTL-Klasyka, 2008. 408 S.
13. Mayer V., Koberg R. Elfriede Jelinek. Ein Porträt. Reinbek: Rowohlt, 2006. 328 S.
14. Ruchniewicz K. Zybura M. (Hg.) Deutschsprachige Nobelpreisträger für Literatur. Dresden: Neisse Verlag, 2019. 352 S.
15. Wagner K. Weiter im Blues. Studien und Texte zu Peter Handke. Bonn: Weidle Verlag, 2009. 309 S.

Викладач _____ Тетяна Монолатій